

et saadant Forhold til de private Seminarier, at den baade hjælper dem frem økonomisk og hjælper dem til at faa fastere Former og derved et solidere Hold paa deres Elever, og det ogsaa af den Grund, at jeg tror, disse private Seminariers Tilværelse har en Betydning ikke blot i og for sig, men ogsaa over for Statsseminariernes Virksomhed. Der vil maaske komme den Tid, da Opfattelsen af Skolevæsenet og Gennemførelsen af dets Opgaver er saa vidt fremskreden, at man kan gaa ud fra, at det, der bestemmes gennem Statens Lov for dens egen Drift af Skolen, ogsaa i ethvert Tilfælde vil være det, som er det bedste, Tiden er i Stand til at frembyde. Men jeg tror ikke, vi endnu ere naaede vidt nok til at kunne stole paa, at den officielle Løsning af den Slags Opgaver altid nødvendigvis maa være den bedste, og overflødig, at andre tage fat paa Sagen. Derfor antager jeg, at endnu i lang Tid vil den private Virksomhed paa et saadant Omraade vedblive at have Betydning ogsaa som en Spore for det offentlige Virksomhed i de Retninger, hvor den særlig trænger til en Spore fremad. Det er altsaa ikke blot for de private Seminariers egen Skyld jeg anser det for heldigt, at man stiller dem økonomisk gunstigere og i andre Henseender hjælper dem; men det er fuldt saa meget for det samlede Skolevæsen, den samlede Læreruddannelses Skyld.

Naar jeg saa skulde gaa over til det Spørgsmaal, der synes at have været Kærenen i Forhandlingen her i Dag, gør det mig ondt at komme til at gøre Brud paa den Symetri, der hidtil har fundet Sted i Behandlingen af det Spørgsmaal, hvem der skal eksaminere ved Afgangsprøverne. Det har jo hidtil været saaledes, at hver anden Taler har ment at kunne indtage det samme Standpunkt. Jeg burde ifølge denne Tradition have meldt mig misfornøjet med den sidste ærede Taler; men jeg kan ikke sige andet, end at jeg i det væsentlige dog er enig med ham og den Taler Nr. 2, som bidrog til at stille ham i det rigtige Relief i Forhold til hans Jørgænger. Jeg tror nemlig, at de Grunde, som ere anførte til Bedste for at blive ved den nuværende Tilstand med Henhyn til Prøvernes Afholdelse, egentlig ikke kunne siges at være afgørende, selv om der naturligvis for enhver Løsning af saadanne Spørgsmaal kan siges noget, som tager sig godt ud, noget, som ikke er helt blottet for Grunde, der er i saadanne praktiske Forhold selvfølgelig aldrig nogen Løsning, der er idel Pys, aldrig nogen, der er idel Mørke. Men skulde man bestemme

Sagen efter de Indlæg, der ere komne til Orde i Dag, vilde jeg dog sige, at jeg har ikke følt min Opfattelse affræstet ved de Indvendinger, der ere komne fra anden Side. Der har været talt om det uheldige i, at den, der eksaminerer de unge Mennesker kender dem alt for godt, naar de have været hans egne Elever, og at omvendt ogsaa Eleverne kende deres Lærer for godt til at Prøven kan være paalidelig. Jeg synes ikke, at det Raisonnement holder Stik. Jeg tror, at en Prøve altid bliver saa meget paalideligere — hvis det i øvrigt er samvittighedsfulde Mennesker, man har at gøre med — naar man staar inøje Forhold til dem, man skal prøve, end naar alle mulige Tilfældigheder komme til at spille den Rolle, som de ville komme til at spille, naar Mennesker mødes vildfremmede for hinanden uden nogen Tilnærmning i Fortiden. Jeg gaar ud fra, at vi overhovedet her kunne siges at staa over for Mennesker, der ville gennemføre Opgaven paa den best mulige Maade, og saa tror jeg, man har flest Betingelser for at kunne gøre det over for den, man selv har været med til at vejlede og udvikle.

Det er jo allerede nævnt, hvorledes det i og for sig maa anses for at være den naturlige Afslutning af Undervisningen, at Læreren ogsaa er den, der ved Prøven kommer saa at sige til at præsentere, hvad Frugt hans Virksomhed har baaret. Der er, som det fremhævedes gennem et Citat af en Seminarieforsanders Udtalelser, i alt Fald noget, der berører Læreren noget af Glæden ved dette Forhold, naar Eleven sendes bort fra ham for i en helt anden Kredts at aflægge Regnskab for, hvor vidt han er naaet. Naar der er talt om, at Læreren let bliver ensidig og særlig, naar han bliver gammel, i sine Spørgsmaal let kommer til at stagnere, saa maa det selvfølgelig indrømmes, at den Mulighed er der; men den samme Mulighed er fuldt saa meget til Stede hos en Eksamenkommission, som ogsaa, naar den bliver gammel og stivbenet, meget let er i Stand til at stagnere, saaledes at det bliver en lille begrænset Kredts af Spørgsmaal, der atter og atter kommer igen. Jeg har selv en Tid været Medlem af den Eksamenkommission, der her er Tale om, det var et Par Aar, hvor der var en Undtagelsestilstand; og der fik jeg overleveret en Række Sedler med de Spørgsmaal, der i al den Tid, tror jeg, der overhovedet var eksamineret paa det Fags Omraade, vare blevne benyttede og derfor ogsaa fremdeles ønskedes benyttede. Men sligt medfører, at vordende Eksaminander